

Luo / Muokkaa

Lähetä

Lausunnonantajat

Yhteenveto

Sähköisten viranomaisaineistojen arkistoinnin ja säilyttämisen palvelukokonaisuus

Sähköinen arkistoinnin palvelukokonaisuus

Lausunnonantajia: 1 ▼

Puollatko SAPA-palvelukokonaisuuden toimeenpanoa? *

- ☒ Puollan
- ☐ Puollan muutoksin (muutokset kuvattu muualla lausunnossa)
- ☐ Vastustan (perustelut annettu muualla lausunnossa)

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Puollan

Miten ehdotettu julkisen hallinnon yhteinen arkistointipalvelu vaikuttaisi organisaatiossasi?

- ☒ Kustannuksia säästyisi selvästi
- ☐ Kustannuksia säästyisi jonkin verran
- ☐ Kustannuksissa ei tapahtuisi merkittävää muutosta
- ☐ Kustannukset lisääntyisivät

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Kustannuksia säästyisi jonkin verran

SAPA toimeenpanosuunnitelma

Lausunnonantajia: 1 ▼

Yleiset kommentit ja huomiot toimeenpanosuunnitelma-dokumenttiin

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Kokonaisuutena dokumentti on selkeä ja konkreettinen kuvaus toimeenpanosuunnitelmasta.

Toimintasuunnitelmassa mainitaan, että aineiston omistaja vastaa aineistosta ja siihen liittyvästä

tietopalvelusta. Pitkällä aikavälillä tämä tarkoittaa tietopalvelun siirtymistä Arkistolaitokselta arkistonmuodostajalle ja sen henkilöresurssien kasvattamista. Henkilökunnassa korostuisi myös enemmän vanhojen aineistojen ja toimintojen ja edellisten organisaatioiden tuntemus. Onko tässä mahdollista, että tietopalvelu hajaantuu ja esim. tutkimustyö vaikeutuu?

Arkkitehtuurivaihtoehtojen kuvauksessa (sivu 11, kuva 2) jäi epäselväksi tutkimuksen tietopalvelu, joka on kuvattu erillisenä muusta tietopalvelusta. Olisiko tämä ristiriidassa tai epäselvä sen suhteen, että tiedon omistaja vastaa tietopalvelusta?

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden vaikutuksiin (luku 3)

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Luvussa kuvatut vaikutukset vaikuttavat realistisilta. Hyvä on, että palvelukokonaisuus mahdollistaisi erilaisten organisaatioiden erilaiset käyttöönotot. Hyvää on myös se, että tähän mennessä tehty työ aiotaan hyödyntää (esim. VAPA), eikä lähdetä rakentamaan uutta.

Toimeenpanosuunnitelman perusteella SAPAan vastaanotettava aineisto tulisi pääasiassa viranomaisten asianhallintajärjestelmistä ja rekistereistä. Julkishallinnossa tuotetaan kuitenkin runsaasti muutakin pysyvästi ja pitkään säilytettävää aineistoa, kuten tekniset piirustukset, kartat tai paikkatietoaineisto. Näistä suurin osa on sähkösyntyistä ainakin viimeisen 20 vuoden ajalta, mutta tällä hetkellä niitä säilytetään lisäksi paperilla arkistointia varten. Mikäli myös tämäntyyppisen aineiston vastaanottoa ei huomioida jo alkuvaiheessa, on vaarana, että organisaatioiden omien säilytysjärjestelmien, paperiarkistojen ja päällekkäisen työn määrä ei vähenekään esitetyllä tavalla.

Kommentit ja huomiot lainsäädännön muutostarpeisiin (luku 4)

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Toimeenpanosuunnitelmassa on esitetty isoja muutoksia arkistolakiin, ja koska laki Kansallisarkistosta on jo valmisteilla, ehtivätkö kaikki tarvittavat lakimuutokset siihen? Periaatteellisella tasolla on erinomaista, jos asetukset korvaisivat heterogeenisen normikentän asiakirjahallinnan saralla ja parantaisivat normiohjausta asiakirjan koko elinkaaren ajalla. VM:n ja OKM:n hallinnonalaan kuuluvan Arkistolaitoksen yhteistyön tulee olla jatkossa saumatonta ja valtioneuvoston tulee turvata SAPA-palvelulle riittävät resurssit.

CSC:n ja Valtorin rooleihin ja tehtäviin palvelun teknisessä toteutuksessa ja tarjoamisessa julkishallinnolle olisi kaivattu konkreettisempaa selvennystä.

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden toimeenpanoon (luku 5)

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Hyvää, että aiotaan aloittaa jo vaatimukset täyttävistä järjestelmistä. Myös ketterän kehittämisen "hengessä" tapahtuva määrittely ja toteuttaminen ovat positiivisia kehityssuuntia julkishallinnon tietojärjestelmähankkeessa. Aikataulu on kiitettävän ripeä, mutta se voi olla myös hiukan

ylioptimistinen. Vaatimusmäärittelyjen tekemiseen varattu aika vaikuttaa kovin lyhyeltä ja annetussa aikataulussa ei todennäköisesti ehditä kysyä käyttäjien näkemyksiä riittävän tarkasti, että varmistettaisiin järjestelmän käytettävyyden.

Arvioi vaihteisuuden tarpeellisuutta ja kiireellisyyttä

- ☞ Ainakin skenaario I toteutus tarvitaan nopeasti
- ☞ Pelkkä skenaario I ei riitä, myös skenaario II työn alle pian
- ☞ Laajin skenaario III tarvitaan, skenaariot I ja II eivät riitä

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Pelkkä skenaario I ei riitä, myös skenaario II työn alle pian

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden hallintaan ja ylläpitoon (luku 6)

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Sähköisen säilyttämisen neuvottelukunta, jossa olisivat edustettuina ehdotetut tahot, vaikuttaa lupaavalta. Koordinoivan roolin lisäksi saatettaisiin tarvita oikeuksia myös ohjaamiseen, että toiminta pysyy yhdenmukaisena. Tärkeintä on, että eri tahojen valtuudet eivät jää epäselviksi. Asiakasneuvottelukunnassa olisi hyvä olla "arkistoinnin keskeisten tahojen" lisäksi aidosti virastokäyttäjien edustus järjestelmän ja toiminnan käytettävyyden takaamiseksi.

Palvelukokonaisuuden viestinnässä tulisi kiinnittää huomiota myös vuorovaikutteisuuteen ja ajantasaisuuteen. SAPA-käyttöönottoprojektin tulisi viestiä aktiivisesti käyttäjille projektin etenemisestä, haasteista ja onnistumisista. Esimerkiksi blogimuotoinen viestintä sopisi hyvin tähän tarkoitukseen.

Mikä on oikea taho ohjaamaan sähköisen arkistoinnin kokonaisuutta?

- ☞ Opetus- ja kulttuuriministeriö
- ☞ Valtiovarainministeriö
- ☞ Oikeusministeriö
- ☞ Muu, mikä?

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Arkkitehtuurikuvaus liikkuu varsin yleisellä tasolla ja vaatii täsmennystä. SAPA-palvelun rooli "reitittäjänä" KDK-PAS -palveluun jäi hieman epäselväksi. Mikä palvelun varsinainen rooli on suhteessa virastojen omiin järjestelmiin ja PAS-järjestelmään?

Koska arkkitehtuurikuvauksessa visioitiin salassa pidettävän aineiston pysyvää ja pitkäaikaissäilytystä, olisi dokumentissa pitänyt myös käsitellä tarkemmin miten käytännössä edettäisiin ja millaisia kriteeristöjä ST IV-III -aineiston säilyttämisessä aiotaan käyttää. Tietosuoja ja -turvallisuuden kannalta ST III -aineiston keskitetyssä säilyttämisessä on suuria riskejä, jotka olisi ollut hyvä huomioda arkkitehtuurikuvauksessa tarkemmin. Onko tarkoitus, että järjestelmä täyttää myös turvallisuusluokitellun ST IV-III -aineiston säilyttämisen kriteerit?

Käyttäjälähtöistä suunnittelua ei voi olla korostamatta liikaa. Julkishallinnossa on paljon muutakin kuin määrämuotoisissa asiankäsittelyprosesseissa tuotettavaa aineistoa ja erilaisia organisaatioita, mikä tulee ottaa huomioon SAPA-ratkaisua suunniteltaessa. Kuvailutietojen rooli jo aineistoa luotaessa korostuu ja siihen on panostettava nykyistä enemmän jo aineiston syntyvaiheesta lähtien. Tähän vaaditaan yhteistä ohjeistusta ja normitusta, jotta aineistot ovat SAPAssakin käytettävissä pitkän ajan kuluessa. Sähköisissä järjestelmissä hakutoiminnot eivät käyttäjäkokemusten mukaan aina ole käyttäjäystävällisiä. Hyvin usein tulee kuva, että aineistoa tarkastelee "avaimenreistä", jolloin aineiston kokonaiskuvan hahmottaminen on vaikeaa.

Kommentit ja huomiot Skenaario I: Pysyvään säilytykseen reitittävä SAPA

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Skenaario on hyvä alkua, mutta skenaarioon II olisi hyvä päästä nopeasti, jotta saadaan aikaan monipuolisia hyötyjä. Organisaatioille, joilla on hyvin vähän pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja ja jotka eivät vielä ole ottaneet käyttöön Sähke2-mukaisia järjestelmiä, pelkällä skenaario I:llä ei ole juuri hyötyä. Esimerkiksi Rakennuslaitos tuottaa noin hyllymetrin pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja vuodessa, mutta runsaasti sähkösyntyistä teknistä dokumentaatiota, jonka säilytysaika on kymmeniä vuosia.

Kommentit ja huomiot Skenaario II: Kaiken aineiston SAPA

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Skenaario II mahdollistaa SAPA-palvelun hyödyntämisen valtaosaan organisaatioiden tietoaineistoa, mikä kasvattaa sen hyötyjä merkittävästi. Salassapidettävän aineiston käsittelyn mahdollistaminen lisää hyötyjä vielä enemmän. Realistisesti ajateltuna skenaarion II toteuttaminen on jossain määrin epätodennäköistä tai lykkääntyy, koska tietoturvallisuuden takia suhteelliset panostukset ovat huomattavat. Toimeenpanosuunnitelmassa ei ole esitetty kustannusarvioita skenaariosta II, joten on vaikea arvioida millaisin toimenpitein tai kriteerein ST III -aineiston käsittelymahdollisuus on tarkoitus toteuttaa ja täyttääkö käsittely esimerkiksi puolustushallinnon vaatimukset.

Epäselväksi myös jäi se, mahdollistaako järjestelmä määräaikaisen säilytyksen muuttamisen

pysyvään säilytykseen, mikäli aineiston säilytystarve muuttuu sen SAPAan siirtämisen jälkeen. Esimerkkinä suojellut rakennukset, joissa suojelupäätökset tulevat kymmenien vuosien päästä ja lisäävät pysyvästi säilytettävän aineiston määrää. Rakennuspiirustusten säilytyksessä voimassaoloaikakin on usein kymmeniä ja joskus jopa satoja vuosia l. rakennuksen olemassaolon ajan.

Kommentit ja huomiot Skenaario III: Rikastava ja muokattavan aineiston SAPA

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Täsmennystä siihen, miten muokattavan aineisto siirretään säilytettäväksi ja mahdollisesti pitkäaikaissäilytettäväksi tarvittaisiin. Vai toimiiko SAPA vain pilvenä muokausvaiheen ajan ja säilytykseen siirrettävä aineisto kierrätetään asianhallintajärjestelmän kautta säilytettäväksi?

Kommentit ja huomiot hallintamalliin (luku 5)

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Hallintamallin tavoitteeksi mainittua asiakirjahallinnan ja asianhallinnan yhteistä kehittämistä julkisella sektorilla tarvitaan ja on tärkeää hyödyntää aiemmin tehtyä työtä. Arkistolaitoksen rooli yhteisen asianhallinnan kehittämisessä näyttää jäävän informoiduksi, mikä siis on arkistoinnin ja asianhallinnan kehittämisen suhde vai onko arkistolaitoksella vahvempi konsultoiva rooli osana "SAPA-palvelun omistajuutta"? Aineistoa tuottavia ja omistavia tahoja tulisi informoida myös strategisen ohjauksen ja lainsäädännön osa-alueilla.

Tietoturvanäkökulma puuttuu hallintamallista ja on ensiarvoisen tärkeä etenkin skenaarioiden II ja III toteutuksessa. Hallintamallista puuttui myös käyttöoikeuksien myöntämiseen liittyvät vastuut eri aineistojen osalta.

Kommentit ja huomiot kustannus- ja hyötytarkasteluun (luku 6)

Puolustushallinnon rakennuslaitos

4.3.2016

Vaikka palvelun käyttöönotto tuonee alkuvaiheessa lisäkustannuksia, on todennäköistä että palvelu säästää kustannuksia pitkällä aikavälillä. Kustannusanalyysin olisi toivonut perustuvan juuri tämän palvelun tuottamiin kustannuksiin ja hyötyihin, koska pohjana käytetyt analyysit ovat jo osin vanhentuneita. Lisäksi olisi hyvä kiinnittää huomiota myös yksittäisten organisaatioiden ja erilaisten toimijoiden kustannuksiin alkuvaiheessa ja pitkällä tähtäimellä. Tämä on palvelun legitimoinnin ja käyttöönoton sujuvuuden/nopeuden kannalta tärkeää

Luetellut toiminnalliset hyödyt ovat todellisia. Vaihtoehtoja kehittämiselle ei enää ole, vaan julkishallinnon on alettava tehostaa toimintaa myös arkistoinnin saralla muutenkin kuin henkilöresursseja jatkuvasti vähentämällä.

Mene edelliselle sivulle